

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennia polozhen pro Derzhavnu podatkovu sluzhbu Ukrainy ta Derzhavnu mytnu sluzhbu Ukrainy. (2019, March 6). [On approval of the provisions on the State Tax Service of Ukraine and the State Customs Service of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №227. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. №26*. 10. [in Ukrainian].
2. Pro tsentralni orhany vykonavchoi vlady. (2011, March 11). [On central executive authorities]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. №38*. 385. [in Ukrainian].
3. Bryhinets, O.O. (2011). Administratyvno-pravovyi status derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. [Administrative and legal status of the State Tax Service of Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. 12.00.07*. 24. [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 30*. 141. [in Ukrainian].
5. Pro Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014, February 27). [On the Cabinet of Ministers of Ukraine]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady. №13*. 222. [in Ukrainian].
6. Podatkovi kodeks Ukrainy. (2010, November 2). [Tax Code of Ukraine]. *Zakon Ukrainy №2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. №13-14. № 15-16. № 17*. 112. [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo derzhavnoi podatkovoi sluzhby ta u zviazku z provedenniam administratyvnoi reformy v Ukraini. (2012, July 5). [On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the State Tax Service and in connection with the implementation of administrative reform in Ukraine]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady. № 33*. 435. [in Ukrainian].
8. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo pokrashchennia investytsiinoho klimatu v Ukraini. (2016, December 21). [On amendments to the Tax Code of Ukraine to improve the investment climate in Ukraine]. *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady. №5-6*. 48. [in Ukrainian].
9. Pro skhvalennia kontseptualnykh napriamiv reformuvannia systemy orhaniv, shcho realizuiut derzhavnu podatkovu ta mytnu polityku. (2018, December 27). [On approval of conceptual directions for reforming the system of bodies implementing state tax and customs policy]. *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy Uriadovi kurier. №23*. [in Ukrainian].
10. Pro utvorennia Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy ta Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy. (2018, December 18). [On the establishment of the State Tax Service of Ukraine and the State Customs Service of Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. №7. 49. 208*. [in Ukrainian].
11. Vishnevskiy, V.P., Vietskaya, O.V., Garkushenko, O.N. i dr. (2011). Nalogovaya politika: metodologiya, teoriya i praktika. [Tax policy: methodology, theory and practice]. 528. [in Russian].
12. Krysovati, A.I. (2006). Podatkova polityka Ukrainy: kontseptualni zasady teorii ta praktyky. [Tax policy of Ukraine: conceptual foundations of theory and practice]. *Dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.04.01*. 485. [in Ukrainian].
13. Sokolovska, A.M. (2004). Podatkova systema Ukrainy: teoriia ta praktyka stanovlennia. [Tax system of Ukraine: theory and practice of formation]. 454. [in Ukrainian].
14. Chaika, V.V. (2018). Pravovi formy realizatsii derzhavnoi podatkovoi polityky. [Legal forms of implementing state tax policy]. *Dys. ... d-ra yuryd. nauk 12.00.07*. 495. [in Ukrainian].
15. Rakul, O.V. (2018). Administratyvno-pravove rehuliuвання fiskalnoi polityky v Ukraini. [Administrative and legal regulation of fiscal policy in Ukraine]. *Avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk 12.00.07*. 34. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2024

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-146-154

Корнійченко Олексій Олексійович,

аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

a.korniychenko@gmail.com

ORCID ID: 0009-0009-3497-4966

КОНЦЕПТ «ПРАВОВИЙ СТАТУС»: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТИ

Статтю присвячено дискусійній проблематиці правового статусу та його поняття. Шляхом сприйняття правового

статусу як специфічного юридичного концепту, що займає чільне місце у сучасній парадигмі правової науки, проведено його комплексний теоретико- та адміністративно-правовий аналіз.

Зроблено висновок, що найбільш розповсюджене наукове розуміння правового статусу як комплексу певних елементів (компонентів), головними з яких є права й обов'язки (повноваження), закріплених за відповідним суб'єктом нормами права, є некоректним, оскільки не передає сутності правового статусу, а лише характеризує його структуру.

Закцентовано, що традиційно правовий статус пов'язується дослідниками із суб'єктами права. Висловлено позицію, що концепт «правовий статус» є загальним поняттям, а отже, коли це доцільно, має застосовуватися як до суб'єктів, так і до об'єктів права.

Відзначено наявність підходу, що передбачає виключно контекстне використання (вживання) концепту «правовий статус», без з'ясування його дефінітивної складової та/або сутнісних особливостей. Зроблено висновок, що у рамках такого підходу під правовим статусом за замовчуванням розуміється набір характеристик, які в сукупності формують повне і реальне уявлення про певного суб'єкта/об'єкта та його місце (положення, стан) у системі права.

Проведено семантико-логічний аналіз концепту «правовий статус». Зокрема, з'ясовано, що слово «статус» саме по собі може вказувати на правове становище без вживання поряд з ним прикметника «правовий». Зазначено, що з метою забезпечення текстуальної однозначності поняття «статус» і «правовий статус» доцільності розмежовувати як ціле та частину цілого.

Визначено, що правовий статус – це загальна юридична категорія, що у цілому позначає фактичне становище суб'єкта (об'єкта) права, обумовлене його сутнісними ознаками, визначеними та/або встановленими нормами права, відносно інших суб'єктів (об'єктів) права. Окреслено його властивості.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, концепт, об'єкти права, правове положення, правовий режим, правове становище, правовий статус, суб'єкти адміністративного права, суб'єкти права, юридична категорія.

Korniichenko O. THE CONCEPT OF “LEGAL STATUS”: GENERAL THEORETICAL, ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECTS

The paper is devoted to the controversial issues of legal status and its concept. The author provides a comprehensive theoretical, administrative and legal analysis of legal status as a specific legal concept that occupies a prominent place in the modern paradigm of legal science.

The author concludes that the most common scientific understanding of legal status as a set of certain elements (components), the most important of which are the rights and duties (powers) assigned to the subject by the provisions of law, is incorrect, as it does not convey the essence of legal status, but only characterises its structure.

The paper emphasises that researchers traditionally associate legal status with subjects of law. The author argues that the concept of “legal status” is a general concept and should therefore be applied, where appropriate, to both subjects and objects of law.

The author notes the existence of an approach that provides for an exclusively contextual use (application) of the concept of “legal status”, without clarifying its definitional component and/or essential features. It is concluded that, according to this approach, legal status by default means a set of characteristics which, taken together, form a complete and realistic picture of a given subject/object and its place (position, status) in the system of law.

The paper provides a semantic and logical analysis of the concept of “legal status”. In particular, it is noted that the word “status” itself can indicate legal status without the use of the adjective “legal”. It is concluded that, in order to ensure textual clarity, it is advisable to distinguish between the concepts of “status” and “legal status” as a whole and as part of the whole.

The author determines that legal status is a general legal category which generally refers to the actual position of a subject (object) of law, determined by its essential characteristics defined and/or established by the rules of law, in relation to other subjects (objects) of law. Its characteristics are outlined.

Key words: administrative and legal status, concept, objects of law, legal position, legal regime, legal standing, legal status, subjects of administrative law, subjects of law, legal category.

Постановка проблеми. Станом на сьогодні не викликає сумнівів і сприймається як об'єктивна обставина те, що правовий статус – одночасно стала термінологічна конструкція та галузева категорія, якими повсюдно пронизана сфера юриспруденції. Формулювання «правовий статус» зустрічається у назвах та/або змістах низки міжнародних договірних документів (Загальна декларація прав людини (1948 р.), Конвенція про статус апатридів (1954 р.), Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом (1975 р.), Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів (1977 р.), Конвенція МОП № 181 «Про приватні агенції зайнятості» (1997 р.) тощо) та вітчизняних законодавчих актів (Конституція України, закони України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ, «Про комітети Верховної Ради України» від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР, «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р. № 93-ІV, «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. № 3773-VІ, «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VІІІ, «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» від 12.07.2018 р. № 2505-VІІІ, «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 р. № 2465-ІХ, «Про медіа» від 13.12.2022 р. № 2849-ІХ та ін.). Проте найбільшої розповсюдженості ця категорія набула у царині правової науки.

Шляхом аналізу електронних баз даних Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського і Національного репозитарію академічних текстів встановлено, що у в період з 1997 по 2024 роки в Україні було захищено понад 560 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора філософії) та доктора юридичних наук, у темах (назвах) яких міститься словосполучення «правовий статус». При цьому майже половина з них – це дисертації, виконані у рамках наукової спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» та спеціальності 081 Право, присвячені проблематиці адміністративно-правового статусу суб'єктів чи об'єктів права.

У зв'язку з цим правовий статус сприймається нами як специфічний концепт, тобто загальне поняття,

що займає чільне місце у сучасній парадигмі правової науки, у тому числі й адміністративної, та викликає підвищений науковий інтерес серед учених. Попри це, правовий статус залишається категорією дискусійною та потребує додаткового загальнотеоретичного осмислення, зокрема й кризь призму адміністративного права.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У зв'язку з повсюдністю у рамках юридичної науки концепту «правовий статус» не буде перебільшенням стверджувати, що нині складно знайти вченого-правника, зокрема й адміністративіста, який би так чи інакше не торкався проблематики правового статусу у своїх дослідженнях. Водночас з-поміж значної кількості вчених варто виокремити тих, хто розглядав означену проблематику предметно, зокрема: В. Авер'янова, Н. Армаш, Дж. Балкіна, О. Бандурку, Дж. Белла, А. Берлача, Р. Богданова, В. Босого, М. Горбач, В. Гриценка, О. Гуміна, А. Дашковську, Є. Додіну, О. Дрозда, Д. Іщука, Н. Князевича, О. Колодія, В. Колпакова, В. Комзюка, П. Крейга, А. Куліша, Ф. Лішера, А. Манжулу, О. Миколенка, О. Музичука, І. Окунева, А. Панчишина, С. Попову, А. Продан, О. Рєзніка, Є. Соболя, В. Терещука, Е. Шмідт-Ассманна, М. Щирбу.

Мета статті – проаналізувати загальне поняття (концепт) «правовий статус» у загальнотеоретичному й адміністративно-правовому вимірах, з'ясувати його концептуальні основи, змістовну сутність та ключові ознаки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Природа, структура та зміст правового статусу як ключового поняття юридичної науки завжди були предметом вивчення як науковцями, так і практиками. У зв'язку з цим у юридичній літературі, як зазначають О. Зайчук та Н. Оніщенко, існує декілька підходів до визначення змісту категорії «правовий статус». Проте найпоширенішим є визначення правового статусу як системи законодавчо встановлених і гарантованих державою прав, свобод, законних інтересів та обов'язків особи. При цьому права і свободи складають основу цього статусу та не можуть реалізуватись без інших його компонентів – обов'язків та відповідальності [14, с. 365]. Розповсюдженість такого трактування правового статусу відзначається й низкою інших учених, зокрема І. Окуневим [21, с. 49], А. Панчишиним [22, с. 45], О. Бериславською [6, с. 135], О. Колодієм [15, с. 135]. Також означене знайшло своє підтвердження при дослідженні науково-теоретичних джерел загальноправового і галузевого спрямування (див., напр. [29, с. 237; 16, с. 208; 4, с. 188]).

У зв'язку з вищевикладеним цілком закономірно, що серед представників адміністративно-правової науки превалує розуміння адміністративно-правового статусу як комплексу певних елементів (компонентів), головними з яких є права й обов'язки (повноваження), закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права (див., напр. [8, с. 36; 24, с. 131; 11, с. 507]). Водночас вважаємо, що таке розуміння, навіть попри його розповсюдженість, є некоректним, адже воно не передає сутності правового статусу, а лише характеризує його структуру. Структура є суттєвою ознакою правового статусу, однак нею він не вичерпується.

Окрім акцентування на структурі, прикметним у наведених вище визначеннях є те, що правовий статус пов'язується виключно з особами (суб'єктами права). Проведений аналіз засвідчує, що такий підхід є дійсно усталеним, оскільки у нормативно-правових і наукових джерелах правовий статус визначається та розглядається, як правило, у контексті: 1) фізичних осіб (людини, громадян, осіб без громадянства, іноземців, посадових (службових) осіб тощо); 2) юридичних осіб (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, інших підприємств, установ й організацій); 3) інших специфічних суб'єктів права (стійких юридичних утворень), які є відмінними від юридичних осіб та/або не мають статусу юридичної особи, однак наділені можливістю вступати у правовідносини (держави, територіальні громади, народи, нації, філії та представництва юридичної особи, структурні підрозділи органів публічної влади тощо). Представники ж адміністративно-правової науки увагу традиційно зосереджують на суб'єктах публічного адміністрування.

У свою чергу практика щодо використання концепту «правовий статус» відносно об'єктів права достатнього поширення наразі не набула. У поодиноких випадках дослідниками відзначається можливість виокремлення правового статусу об'єктів права [15, с. 135], проте власні погляди щодо цього ними не наводяться. Натомість І. Окунев обстоює позицію, що правовий статус є категорію, яка визначає правове становище саме суб'єкта права, але не об'єкта. Застосування цього поняття до об'єктів права автор вважає невинуватим і наголошує на доцільності використання поняття «правовий режим» для їх характеристики [21, с. 53]. На нашу думку, така позиція дослідника є занадто категоричною та потребує додаткового обґрунтування. Зокрема, варто враховувати:

1) актуальну тенденцію щодо збільшення кількості комплексних наукових досліджень, присвячених питанням правового статусу окремих об'єктів права, та відповідні погляди їх авторів (див., напр. [28; 25; 30]);

2) законодавчу практику, згідно з якою допускається визначення правового статусу об'єктів права (приміром, Законом України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 р. № 2074-IX окреслюється правовий статус віртуальних активів, Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 р. № 1207-VII – правовий статус тимчасово окупованої території України, Законом України «Про музеї та музейну справу» від 29.06.1995 р. № 249/95-ВР – правовий статус Музейного фонду України як сукупності окремих музейних предметів);

3) те, що терміном «правовий режим» традиційно охоплюються особливості не правового становища об'єктів права, а регламентації певної відокремленої сфери суспільних відносин за допомогою специфічної

сукупності юридичних засобів [29, с. 143]. Щодо об'єктів права правовий режим може характеризувати особливості їх використання, обумовлюючи у такий спосіб їх правовий статус.

Відтак, не вдаючись до розгорнутих наукових дискусій, зазначимо, що: по-перше, концепт «правовий статус» є загальним поняттям, а отже, коли це доцільно, має застосовуватися і до суб'єктів, і до об'єктів права; по-друге, категорії «правовий статус» та «правовий режим» сприймаються нами як відмінні. Тому вважаємо за необхідне зосередити увагу не на співвідношенні досліджуваного концепту із суміжними поняттями, а на з'ясуванні його об'єктивного змісту.

Зважаючи на найпоширеніше визначення правового статусу, наведене на початку, а також результати власного аналізу наукових розвідок, погоджуємося з твердженням О. Музичука про те, що в теоретичному розумінні відсутній єдиний підхід серед науковців у визначенні правового статусу, а існуюча багатоаспектність поглядів в основному зводиться до визначення його елементів [20, с. 319]. Стосується означене і похідних від правового статусу категорій, зокрема адміністративно-правового статусу. Проте і в цьому аспекті станом на сьогодні не досягнуто однастайності.

Як слушно відзначає О. Миколенко, наукова література переповнена дискусіями щодо елементів, які складають зміст адміністративно-правового статусу. При цьому дискусії точаться не тільки тоді, коли виникає необхідність порівняльної характеристики елементів адміністративно-правового статусу фізичної особи та, наприклад, органу державної влади, а й тоді, коли характеризується окремо або фізична, або юридична особа. Тож важливо зрозуміти, що адміністративно-правовий статус – це не перерахування елементів, які входять до його структури, як це робиться в більшості наукових джерел, адже кожен суб'єкт адміністративного права може мати свій специфічний набір таких елементів у правовому статусі [19, с. 65, 67-68].

Разом з цим варто відзначити підхід, характерний для нормативно-правової й інколи науково-теоретичної площин, що передбачає виключно контекстне використання (вживання) концепту «правовий статус». Тобто без з'ясування його дефінітивної складової та/або сутнісних особливостей. Так, приміром, у преамбулі Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. № 3773-VI закріплено, що цей Закон визначає правовий статус іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні, проте тлумачень понять «правовий статус», «правовий статус іноземців» чи «правовий статус осіб без громадянства» він не містить. Аналогічне стосується й низки інших законів України, зокрема «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII, «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» від 02.06.2016 р. № 1403-VIII, «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 р. № 2465-IX. Подібний приклад – законодавчі акти, що містять спеціальні правові норми, присвячені правовому статусу певних суб'єктів. Приміром, Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII включає ст. 27 під назвою «Правовий статус закладу вищої освіти», а Закон України «Про лобіювання» від 23.02.2024 р. № 3606-IX – ст. 10 «Правовий статус суб'єкта лобіювання». Щодо науково-теоретичної площини, то означений підхід зустрічається як у дисертаційних дослідженнях (див., напр. [27; 28; 7]), так і навчальній літературі (див., напр. [3; 5]).

На відміну від вітчизняного дискурсу, для західних науково-правових досліджень виключно контекстне використання (вживання) концепту «правовий статус» є переважаючим. Як зазначає Дж. Балкін (J. Balkin), юристи зазвичай розуміють правовий статус як характеристику особи та її відносин із законом (включаючи правові відносини з іншими особами). Іноді правовий статус відображає характеристику, повністю встановлену законом, наприклад, як у випадку з отримувачем соціального забезпечення. Інколи він відображає правові наслідки попередніх дій, таких як реєстрація шлюбу, імміграція, вчинення злочину тощо [1, с. 2324-2325].

За таких обставин убачається, що під правовим статусом відповідними суб'єктами правотворчої діяльності й авторами за замовчуванням розуміється набір характеристик, які в сукупності формують повне і реальне уявлення про певного суб'єкта/об'єкта та його місце (положення, стан) у системі права. Водночас прикметно, що таке розуміння корелює із семантикою слова «статус» (від лат. status), яке означає стан, становище, звання, громадянський стан, суспільний ступінь [13, с. 402].

Статус (status) – поняття багатозначне. Зокрема, Оксфордський словник латинської мови має одинадцять варіантів його тлумачення, серед яких такі: 1) позиція, зайнята людиною чи річчю (моральна, політична тощо); 2) стан, умови, обставини, що впливають на особу або річ у певний момент часу; 3) організація, порядок, устрій (держави, інституції тощо); 4) соціальне положення, становище, ранг; 5) правове становище [2, с. 1816-1817]. Як бачимо: по-перше, первинне значення статусу стосується як суб'єктів, так і об'єктів, та загалом охоплює їх соціальне й правове буття; по-друге, семантична конкретизація цього поняття прямо залежить від контексту, в якому воно вживається; по-третє, слово «статус» саме по собі може вказувати на правове становище без вживання поряд з ним прикметника «правовий».

У зв'язку з вищевказаним умотивованим є те, що у лінгвістичних словниках статус з точки зору юриспруденції тлумачиться як правове становище осіб або організацій, установ тощо [26, с. 545]. Проте вважаємо, що з метою забезпечення змістовної визначеності (текстуальної однозначності) поняття «статус» і «правовий статус» доцільності розмежовувати як ціле та частину цілого. Правовий статус, на відміну від первинного поняття «статус», сприймається як змістовно вужча (похідна) категорія, що завжди стосуватиметься явища права і загалом позначатиме юридично закріплену позицію (положення, становище) кого-, чого-небудь у певний момент часу.

Поряд з цим проведений семантичний розбір слова «статус» дозволяє нівелювати багаторічну наукову дискусію щодо співвідношення понять «правовий статус» та «правове становище/положення», оскільки вони є сутнісно рівнозначними. Спроби використати ці категорії як такі, що відрізняються за змістом і значенням будуть лише вносити плутанину у відповідну термінологію [20, с. 318]. Будь-які намагання й обґрунтування дослідників задля їх розмежування, на нашу думку, є не виправданими та помилковими.

Також, частково підсумовуючи викладений матеріал, слід зазначити, що і статус, і правовий статус – це універсальні збірні концепти (загальні поняття), а тому їх дефініції у будь-якому випадку будуть позбавлені конкретності, до якої часто прагнуть науковці. Предметного змісту правовий статус набудатиме лише тоді, коли його з'ясовуватимуть відносно окремого суб'єкта чи об'єкта. При цьому принципово, що будь-яке визначення зазвичай вважається коректним, якщо воно описує відповідне явище через найближче родові поняття та суттєві видові ознаки [12].

Правовий статус, як зазначалось вище, завжди позначатиме юридично закріплену позицію (положення, становище) кого-, чого-небудь. Тобто родовим поняттям у такому випадку є «статус», що трактується через такі слова-відповідники як стан, становище, положення, позиція тощо. Відносно галузевих правових статусів, зокрема й адміністративно-правового, родовим поняттям буде «правовий статус». Ключовою ж ознакою будь-якого правового статусу виступатиме заснованість на нормах права.

Таким чином, як концепт правовий статус – це загальна юридична категорія, що у цілому позначає фактичне становище суб'єкта (об'єкта) права, обумовлене його сутнісними ознаками, визначеними та/або встановленими нормами права, відносно інших суб'єктів (об'єктів) права.

Із запропонованого визначення прослідковується, що правовий статус має наступні властивості:

1) є загальною юридичною категорією, тобто має значення базисного поняття для правової науки та практики. У зв'язку з цим вважаємо, що правовий статус наділений й іншими ознаками, що притаманні загальним юридичним категоріям, зокрема такими як універсальність та міжгалузевість. Ознака універсальності вказує на те, що правовий статус охоплює необмежене коло суб'єктів та об'єктів права. Ознака міжгалузевості – на те, що правовий статус використовується в різних галузях права (конституційному, адміністративному, кримінальному, цивільному, міжнародному тощо);

2) у цілому позначає фактичне становище суб'єкта (об'єкта) права відносно інших суб'єктів (об'єктів) права. Правовим статусом охоплюється об'ємний за змістом набір характеристик, які в сукупності формують повне і реальне уявлення про певного суб'єкта (об'єкта) та його місце у відповідній системі;

3) набуває змістовної визначеності відповідно до юридично закріплених сутнісних ознак суб'єкта (об'єкта) права. Фактичне становище суб'єкта (об'єкта), що позначає правовий статус, окреслюється виключно на основі норм чинного законодавства. У зв'язку з цим до ознак правового статусу також належить відносна сталість, оскільки його змістовна визначеність ґрунтується на нормах чинного законодавстві, які можуть зазнавати змін;

4) забезпечує систематизацію інформації про правову природу суб'єкта (об'єкта) права, оскільки інтегрує у собі його сутнісні ознаки, що можуть закріплюватися у значній кількості нормативно-правових актів.

Подальше предметне осмислення правового статусу, на нашу думку, слід здійснювати диференційовано, насамперед у розрізі двох базових категорій, які формують такий концепт, – правового статусу суб'єкта права і правового статусу об'єкта права, а також крізь призму галузей права. Відносно ж тематики цього дослідження пріоритетне значення має галузевий адміністративно-правовий аспект.

Згідно з усталеною практикою для позначення правового статусу, заснованого на нормах адміністративного права, використовується спеціальне поняття «адміністративно-правовий статус». У контексті адміністративного права означене поняття є однією із базових категорій, на кшталт категорій «адміністративно-правова норма», «адміністративні правовідносини», «суб'єкт адміністративного права» та ін. [19, с. 67]. При цьому, як зазначалось на початку, серед представників адміністративно-правової науки превалює розуміння адміністративно-правового статусу як комплексу певних елементів, головними з яких є права й обов'язки (повноваження), закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права. Тобто наразі поняття «адміністративно-правовий статус» позбавлене дефінітивної визначеності, узвичасно застосовується лише до суб'єктів та характеризується тими ж недоліками, що й найпоширеніше визначення поняття «правовий статус».

Водночас, зважаючи на попередні висновки щодо сутності концепту «правовий статус», вбачається, що адміністративно-правовий статус як похідна категорія (фактично – правовий субстатус) має позначати становище суб'єкта чи об'єкта, врегульоване нормами адміністративного права. Тож прийнятними, на наше переконання, є дефініції, які передбачають інтерпретацію адміністративно-правового статусу у подібний спосіб.

Так, Є. Додіна у своєму дисертаційному дослідженні, яке є прикладом більш ранніх наукових розвідок з питань адміністративно-правового статусу, визначила, що адміністративно-правовий статус громадської організації – це правове положення у відносинах із суб'єктами виконавчої влади, врегульоване нормами державного й адміністративного права [10, с. 54]. Погоджуючись із загальним розумінням адміністративно-правового статусу як правового положення, врегульованого нормами адміністративного права, слід зауважити, що: 1) у такому випадку правове положення окреслюється не лише у відносинах із суб'єктами виконавчої

влади, а й з іншими органами публічного адміністрування; 2) адміністративно-правовий статус може характеризувати окремого суб'єкта адміністративного права і його місце у відповідній системі відносно всього спектру інших суб'єктів адміністративного права.

А. Куліш та О. Запорожець, розглядаючи адміністративно-правовий статус оперативних підрозділів ДФС України, дійшли до висновку, що під цим статусом варто розуміти врегульоване нормами адміністративного права ієрархічне становище в системі публічної влади, що визначається властивостями цільового (мета, завдання, функції), структурно-організаційного (система, структура, взаємозв'язки, підконтрольність, підзвітність), компетенційного (адміністративні права й обов'язки, предмети відання, гарантії діяльності) елементів [18, с. 88]. Попри специфіку авторського контексту, вбачається, що розуміння адміністративно-правового статусу як ієрархічного становища в системі публічної влади є дещо хибним. Правовий чи адміністративно-правовий статус у цілому позначає фактичне становище певного суб'єкта відносно всіх інших суб'єктів відповідної системи, про що неодноразово вказувалося попередньо. Ієрархічне ж становище суб'єкта стосується зовнішньоорганізаційних засад його діяльності та, відповідно, характеризує його лише фрагментарно.

С. Попова під адміністративно-правовим статусом Державної податкової служби України пропонує розуміти регламентоване адміністративно-правовими нормами положення органу, яке визначається через мету його створення, обґрунтовується завданнями та функціями Державної податкової служби України, сукупністю прав, обов'язків і відповідальності суб'єкта податкового адміністрування та забезпечує оптимальний вплив на підконтрольні об'єкти [23, с. 32-33]. С. Костюкевич окреслив адміністративно-правовий статус як юридичне положення чи правовий стан суб'єкта адміністративного права, яке визначає його права, обов'язки, відповідальність та інші юридичні параметри у сфері відносин з державними органами й іншими суб'єктами цієї галузі права [17, с. 41].

Дещо іншим прикладом є визначення, сформульоване О. Музичуком. Під правовим статусом суб'єкта адміністративно-правових відносин він розуміє систему закріплених у нормативно-правових актах ознак, які визначають його роль, місце та призначення у системі правовідносин, вказують на його відмінність від інших суб'єктів та порядок взаємовідносин між ними [20, с. 319]. Як бачимо, наведена дефініція містить вказівку на становище (місце) суб'єкта, проте змістовно автор трактує правовий статус як «...систему закріплених у нормативно-правових актах ознак...», що, на наше думку, є гносеологічною помилкою. Правовий статус, згідно з попередніми висновками, у цілому позначає фактичне становище суб'єкта права (включаючи його роль, місце та призначення у системі правовідносин), що, своєю чергою, обумовлюється системою закріплених у нормативно-правових актах ознак.

Подібної помилки допускається й А. Дашковська, яка під адміністративно-правовим статусом Ради національної безпеки і оборони України пропонує розуміти систему закріплених у законодавстві ознак, що визначають роль, місце та призначення у системі публічного адміністрування, вказують на відмінність від інших державних органів та порядок взаємодії між ними [9, с. 73].

Таким чином, ключова особливість адміністративно-правового статусу у порівнянні із родовим поняттям «правовий статус» полягає у тому, що він є правовим субстатусом, тобто похідною галузевою категорією, яка окреслює правове становище суб'єкта (об'єкта) не загалом, а виключно крізь призму сутнісних ознак, закріплених нормами адміністративного права, та відносно інших суб'єктів (об'єктів) адміністративного права.

Водночас розуміємо, що з огляду на вищевказане дискусійним аспектом може стати питання про можливість використання категорії «адміністративно-правовий статус» щодо відповідних об'єктів. При цьому важливим аргументом є те, що адміністративно-правовий статус усталено застосовується науковцями лише до суб'єктів адміністративного права. Ми, у свою чергу, займаємо позицію, що адміністративно-правовий статус, як і правовий статус, є загальною категорією, а тому, коли це доцільно, має застосовуватися і до суб'єктів, і до об'єктів права. Зокрема, відповідна доцільність може мати місце при розгляді об'єктів, що складають поняття «публічне майно», яке наразі широко використовується у площині адміністративно-правової науки.

Висновки. Резюмуючи викладений матеріал, можемо підсумувати, що правовий статус є специфічним юридичним концептом, який займає чільне місце у сучасній парадигмі правової науки та практики. У загальному вигляді усталені наукові підходи до розуміння правового статусу передбачають: 1) сприйняття і трактування його, а також похідних від нього категорій, як комплексу певних елементів (компонентів), головними з яких є права й обов'язки (повноваження), закріплені за відповідним суб'єктом нормами права; 2) зведення можливості його використання виключно щодо суб'єктів права. Проте вбачається, що означене розуміння є некоректним, оскільки: по-перше, не передає сутності правового статусу, а лише характеризує його структуру; по-друге, не враховує властивостей правового статусу як загальної юридичної категорії, що, зокрема, має характеризуватися універсальністю.

Правовий статус, на відміну від первинного поняття «статус», сприймається як змістовно вужча (похідна) категорія, що завжди стосуватиметься явища права і загалом позначатиме юридично закріплену позицію (положення, становище) кого-, чого-небудь у певний момент часу. У зв'язку з цим як концепт правовий статус – це загальна юридична категорія, що у цілому позначає фактичне становище суб'єкта (об'єкта) права, обумовлене його сутнісними ознаками, визначеними та/або встановленими нормами права, відносно інших суб'єктів (об'єктів) права.

Ключова особливість адміністративно-правового статусу у порівнянні із родовим поняттям «правовий статус» полягає у тому, що він є правовим субстатусом, тобто похідною галузевою категорією, яка окреслює правове становище суб'єкта (об'єкта) не загалом, а виключно крізь призму сутнісних ознак, закріплених нормами адміністративного права, та відносно інших суб'єктів (об'єктів) адміністративного права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Balkin J. The constitution of status. *Yale Law Journal*. 106 (8). 1997. 2313-2374 pp.
2. Oxford Latin dictionary / edited by P.G.W. Glare. Oxford: Clarendon Press, 1982. 2126 p.
3. Адміністративне право України: навчальний посібник / О. Остапенко та ін. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.
4. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т.: Т. 1. Загальна частина / ред. кол.: В. Авер'янов (гол.) та ін. Київ: Юридична думка, 2007. 592 с.
5. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
6. Бериславська О. Адміністративно-правовий статус Міністерства інформаційної політики України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2017. 227 с.
7. Богданов Р. Адміністративно-правовий статус територіальних управлінь Державного бюро розслідувань: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків. 2024. 368 с.
8. Гумін О., Пряхін Є. Адміністративно-правовий статус особи: поняття та структура. *Наше право*. 2014. № 5. С. 32-37.
9. Дашковська А. Адміністративно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України: дис. ... док-ра філософ.: 081 Право. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2024. 255 с.
10. Додіна Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеська національна юридична академія. Одеса, 2001. 175 с.
11. Дрозд О., Сорока Л., Миськів Л. Загальнотеоретичні основи концепту «адміністративно-правовий статус державної служби» з оглядом його особливостей на прикладі органів державної виконавчої служби. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 5. С. 506-508.
12. ДСТУ 3966:2009. Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. Київ: Держспоживстандарт, 2010. 34 с.
13. Етимологічний словник української мови: у 7 т.: Т. 5: Р-Т; ред. кол.: О. Мельничук (гол.) та ін. Київ.: Наукова думка, 2006. 704 с.
14. Зайчук О., Оніщенко Н. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
15. Колодій О. Конституційно-правовий статус Українського народу: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.02 (081 Право). Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2021. 520 с.
16. Конституційне право: підручник / М. Козюбра, Ю. Барабаш та ін.; за заг. ред. М. Козюбри. Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.
17. Костюкевич С. Реалізація та захист адміністративно-правового статусу приватної особи у публічній сфері: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Університет митної справи та фінансів. Дніпро, 2022. 203 с.
18. Куліш А., Запорожець О. Поняття адміністративно-правового статусу оперативних підрозділів ДФС України. *Правові горизонти*. 2020. № 23. С. 83-89.
19. Миколенко О. Адміністративно-правовий статус як категорія адміністративного права. *Правова держава*. 2023. № 52. С. 65-73.
20. Музичук О. Уточнення сутності категорії «правовий статус» суб'єкта адміністративно-правових відносин та його елементного складу. *Форум права*. 2008. № 1. С. 316-321.
21. Окунев І. Загальнотеоретичні засади правового статусу суб'єкта права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2009. 222 с.
22. Панчишин А. Правовий статус держави: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2013. 205 с.
23. Попова С. Адміністративно-правовий статус Державної податкової служби України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків. 2012. 414 с.
24. Резнік О. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Сумський державний університет. Суми, 2019. 509 с.
25. Скобельська О. Правовий статус тимчасово окупованих територій в Україні: дис. ... док-ра філософ.: 081 Право. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2024. 272 с.
26. Словник іншомовних слів / Уклад.: С. Морозов, Л. Шкарапута. Київ: Наукова думка, 2000. 680 с.
27. Солошенко Ю. Адміністративно-правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Університет митної справи та фінансів, Дніпро. 2021. 234 с.
28. Таранова О. Правовий статус інформації реєстру речових прав на нерухоме майно: дис. ... док-ра філософ.: 081 Право. Державний податковий університет. Ірпінь, 2024. 179 с.

29. Теорія держави і права: підручник / О. Петришин, С. Погребняк, В. Смородинський та ін.; за ред. О. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.

30. Штефан В. Правовий статус міських населених пунктів України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 206 с.

REFERENCES:

1. Balkin, J. (1997). The constitution of status. *Yale Law Journal*, 106 (8), 2313-2374.
2. Glare, P. G. W. (1982). *Oxford Latin dictionary*. Oxford: Clarendon Press.
3. Ostapenko, O. et al. (2021). *Administratyvne pravo Ukrainy: navchalnyy posibnyk [Administrative law of Ukraine: textbook]*. Lviv: SPOLOM [in Ukrainian].
4. Averyanov, V. (Eds.). (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyy kurs: pidruchnyk [Administrative law of Ukraine. Academic course: textbook]*. (Vols. 1). Kyiv: Yurydychna dumka [in Ukrainian].
5. Halunko, V., & Pravotorova, O. (Eds.). (2021). *Administratyvne pravo Ukrainy. Povnyy kurs: pidruchnyk [Administrative Law of Ukraine. Complete course: textbook]*. Kherson: OLDI-PLYUS [in Ukrainian].
6. Beryslavska, O. (2017). *Administratyvno-pravovyy status Ministerstva informatsiynoyi polityky Ukrainy [Administrative and legal status of the Ministry of Information Policy of Ukraine]*. *Candidate's thesis*. Kyiv: Vidkrytyy mizhnarodnyy universytet rozvytku lyudyny "Ukrayina" [in Ukrainian].
7. Bohdanov, R. (2024). *Administratyvno-pravovyy status terytorialnykh upravlin Derzhavnogo byuro rozsliduvan [Administrative and legal status of Territorial Departments of the State Bureau of Investigation]*. *Doctor's thesis*. Kharkiv: Kharkivskyy natsionalnyy universytet vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
8. Humin, O., & Pryakhin, Ye. (2014). *Administratyvno-pravovyy status osoby: ponyattya ta struktura [Administrative and legal status of a person: concept and structure]*. *Nashe pravo*, 5, 32-37 [in Ukrainian].
9. Dashkovska, A. (2024). *Administratyvno-pravovyy status Rady natsionalnoyi bezpeky i oborony Ukrainy [Administrative and legal status of the National Security and Defense Council of Ukraine]*. *PhD thesis*. Kyiv: Natsionalna akademiya vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
10. Dodina, Ye. (2001). *Administratyvno-pravovyy status hromadskykh orhanizatsiy v Ukraini [Administrative and legal status of non-governmental organizations in Ukraine]*. *Candidate's thesis*. Odesa: Odeska natsionalna yurydychna akademiya [in Ukrainian].
11. Drozd, O., Soroka, L., & Myskiv, L. (2023). *Zahalnoteoretychni osnovy kontseptu «administratyvno-pravovyy status derzhavnoyi sluzhby» z ohlyadom yoho osoblyvostey na prykladi orhaniv derzhavnoyi vykonavchoyi sluzhby [The general theoretical foundations of the concept of "administrative and legal status of the civil service" with an overview of its features on the example of the state executive service]*. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, 5, 2023 [in Ukrainian].
12. DSTU 3966:2009. *Terminolohichna robota. Zasady i pravyla rozroblennya standartiv na terminy ta vyznachennya ponyat [State standard of Ukraine 3966:2009. Terminology work. Principles and rules for developing standards for terms and definitions]*. (2010). Kyiv: Derzhspozhyvstandart [in Ukrainian].
13. Melnychuk, O., et al. (Eds.). (2006). *Etymolohichnyy slovnyk ukrayinskoyi movy [Etymological dictionary of the Ukrainian language]*. (Vols. 5). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
14. Zaychuk, O., & Onishchenko, N. (2006). *Teoriya derzhavy i prava. Akademichnyy kurs: pidruchnyk [Theory of State and Law. Academic course: textbook]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
15. Kolodiy, O. (2021). *Konstyutsiyno-pravovyy status Ukrayinskoho narodu [Constitutional and legal status of Ukrainians]*. *Doctor's thesis*. Kyiv: Natsionalna akademiya vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
16. Kozyubra, M., Barabash, Yu. et al. (2021). *Konstyutsiynne pravo: pidruchnyk [Constitutional law: textbook]*. Kyiv: VAITE [in Ukrainian].
17. Kostyukevych, S. (2022). *Realizatsiya ta zakhyst administratyvno-pravovoho statusu pryvatnoyi osoby u publichniy sferi [Realization and protection of the administrative and legal status of a private person in the public sphere]*. *Candidate's thesis*. Dnipro: Universytet mytnoyi spravy ta finansiv [in Ukrainian].
18. Kulish, A., & Zaporozhets, O. (2020). *Ponyattya administratyvno-pravovoho statusu operatyvnykh pidrozdiliv DFS Ukrainy [The concept of administrative and legal status of operational units of the State Fiscal Service of Ukraine]*. *Pravovi horyzonty*, 23, 83-89 [in Ukrainian].
19. Mykolenko, O. (2023). *Administratyvno-pravovyy status yak katehoriya administratyvnoho prava [Administrative and legal status as a category of administrative law]*. *Pravova derzhava*, 52, 65-73 [in Ukrainian].
20. Muzychuk, O. (2008). *Utochnennya sutnosti katehoriyi «pravovyy status» sub'yekta administratyvno-pravovykh vidnosyn ta yoho elementnoho skladu [Clarification of the essence of the category "legal status" of a subject of administrative and legal relations]*. *Forum prava*, 1, 2008 [in Ukrainian].
21. Okuneyev, I. (2009). *Zahalnoteoretychni zasady pravovoho statusu sub'yekta prava [General theoretical principles of the legal status of a subject of law]*. *Candidate's thesis*. Kyiv: Instytut zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy [in Ukrainian].
22. Panchyshyn, A. (2013). *Pravovyy status derzhavy: teoretyko-pravovyy aspekt [Legal status of the state: theoretical and legal aspects]*. *Candidate's thesis*. Kyiv: Natsionalna akademiya vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].
23. Popova, S. (2012). *Administratyvno-pravovyy status Derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy [Administrative and legal status of the State Tax Service of Ukraine]*. *Doctor's thesis*. Kharkiv: Kharkivskyy natsionalnyy universytet vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].

24. Ryznyk, O. (2019). *Administrativno-pravovi zasady diyalnosti pravookhoronnykh orhaniv iz zabezpechennya finansovo-ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy* [Administrative and legal principles of law enforcement authorities activities to ensure financial and economic security of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Sumy: Sumskyy derzhavnyy universytet [in Ukrainian].

25. Skobelska, O. (2024). *Pravovyy status tymchasovo okupovanykh terytoriy v Ukraini* [Legal status of the temporarily occupied territories in Ukraine]. *PhD thesis*. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyy universytet imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].

26. Morozov, S., & Shkaraputa, L. (Eds.). (2000). *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign language words]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

27. Soloshenko, Yu. (2021). *Administrativno-pravovyy status Vyshchoyi kvalifikatsiyanoi komisiyi notariatu* [Administrative and legal status of the Higher Qualification Commission of Notaries]. *Candidate's thesis*. Dnipro: Universytet mytnoyi spravy ta finansiv [in Ukrainian].

28. Taranova, O. (2024). *Pravovyy status informatsiyi reyestru rechovykh prav na nerukhome mayno* [Legal status of information in the register of real rights to immovable property]. *PhD thesis*. Irpin: Derzhavnyy podatkovyy universytet [in Ukrainian].

29. Petryshyn, O., Pohrebnyak, S., Smorodynskyy, V. et al. (2015). *Teoriya derzhavy i prava: pidruchnyk* [Theory of state and law: textbook]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

30. Shtefan, V. (2017). *Pravovyy status miskykh naselenykh punktiv Ukrainy* [Legal status of urban settlements in Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kharkiv: Natsionalnyy yurydychnyy universytet imeni Yaroslava Mudroho [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.11.2024

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-154-158

Костецький Сергій Сергійович,

аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

kostetskiy.ss@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-3784-1201

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ У ФОРМУВАННІ ТА ООНОВЛЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті розглядається принцип законності як визначальний елемент формування та оновлення адміністративно-процесуального законодавства України в умовах реформування правової системи.

Проаналізовано теоретичні та практичні аспекти застосування принципу законності у світлі сучасних викликів, пов'язаних із реформуванням правової системи України.

Приділено особливу увагу теоретичному обґрунтуванню сутності принципу законності, його визначальної ролі у забезпеченні прав верховенства, права і свободи громадян та стабільності адміністративно-процесуальних відносин. У статті розкрито принцип змісту законності через його основні елементи: підпорядкування адміністративно-процесуальній діяльності нормам права, забезпечення правомірності дій органів публічної адміністрації, дотримання конституційних гарантій та узгодженість із міжнародними зобов'язаннями України.

У статті наголошено на важливості узгодження адміністративно-процесуальних норм із Конституцією України та міжнародними стандартами, які закріплені в рішеннях суду Європейського суду з прав людини та інших міжнародних інститутів.

На основі аналізу сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-процесуального законодавства України. Пропонується впровадження комплексних заходів для підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації, вдосконалення механізмів контролю за дотриманням законності, розширення можливості цифровізації адміністративних процесів та забезпечення професійного розвитку правозастосовних кадрів.

Ключові слова: принцип законності, адміністративно-процесуальне законодавство, верховенство права, адміністративний процес, адміністративне судочинство, застосування принципу законності, судова практика, рішення суду.

Kostetsky S. THE PRINCIPLE OF LEGALITY AS A DETERMINANT IN THE FORMATION AND UPDATE OF ADMINISTRATIVE AND PROCEDURAL LEGISLATION OF UKRAINE

The article considers the principle of legality as a determining element of the formation and updating of the administrative and procedural legislation of Ukraine in the context of the reform of the legal system.

The theoretical and practical aspects of the application of the principle of legality in the light of modern challenges associated with the reform of the legal system of Ukraine are analyzed.

Випуск 17. 2024

© С.С.Костецький, 2024